

Hírek, ismertetések

ÉVFORDULÓK

Pöhm Edit (Edita Sedileková) emlékére

Mecenzéftől, a régi kovácsfalutól Selmecig, a híres bányavárosig vezetett Edita SEDILEKOVÁ kartársunk útja, akit – fájdalom, már csak néhányan emlékezhetnek rá a résztvevő kollégák közül – azon a még 1988-ban megtartott trilaterális tudománytörténeti tanácskozáson ismerhettek meg a Magyarhoni Földtani Társulat tagjai, melyet a Nyugati-Kárpátok első világháború előtti kutatástörténetének témájában szerveztek meg az akkori Csehszlovákia, Magyarország és Lengyelország leginkább érdekelt kutatói – egy-két résztvevővel Ausztriából, a Szovjetunióból is. (Többet erről a Földtani Közlöny 1989. évi 119. kötetének 1. füzetében, a 86–88. oldalon talál az olvasó, dr. HÁLA József tudósításában.)

A közös történelem megismerésének, az 1980-as években is szokatlannak számító szomszédolásnak (a lengyel, szlovák és magyar szervezők szándéka szerint csak a három neutrális nyelven – németül, angolul vagy oroszul – lebonyolított rendezvénynek) otthonosságát más érdemes személyek, kiváló kezdeményezők mellett a magyar, a német és több szláv nyelvben is otthonos levéltárosasszonynak, a selmeci tudománytörténeti gyűjtemények külső munkatársának, az erdészeti kar hajdani diákjának köszönhették a résztvevők.

Otthonról hozott magasszintű nyelvtudása és toleranciája, testvérszajkaink te-riületén való otthonossága – e képességeiről a Magyar Tudományos Akadémia munkatársainak korábbi és a Szlovák Állami Levéltáraknak tavaly megadott évfordulós elismerései is tanúskodhatnak – tette oly pótolhatatlanul értékesé segítségét kollégái, tudományszakunk barátai számára.

E rövid megemlékezésnek szomorú aktualitást a 2001. év elején (az ő majd egy évvel korábbi, téli combnyaktörése után) a néhány nappal 2000 karácsonya előtt bekövetkezett elhunya adott.

PAPP Péter

Koszorúzás PAPP Károly sírjánál

Tápióság, PAPP Károly szülőfaluja és végső nyugalóhelye, tisztelgő megemlé-kezést és koszorúzást tartott 2000. november 4-én. Ez ünnepi alkalom keretében, az iskolások több, mint ezer évet felidéző ünnepi műsora és az óvodások táncsoportjának meg az idősebbek kórusának fellépése után vette át a település a millenniumi zászlót is a kormány képviselőjében megjelent GLATTFELDER Béla ipari államtitkártól. Tekintettel a tartós őszi esőre ezen a szombati napon a PAPP Károly Iskola feldíszített tornacsarnoka fogadta be az ünneplőket, köztük a Magyarhoni Földtani Társulat, illetve a Tudománytörténeti Szakosztály szervezésében a Magyar Állami Földtani Intézet elől kisbusszal indult kollégáinkat is. A zászlóátadás ceremóniája után sorra került kiselőadásában BREZSNYÁNSZKY Károly igazgató vázolta mindenki számára és méltatta PAPP Károly professzor életművét, majd DUDICH Endrével együtt helyezték el koszorúikat az Egyetem és az Akadémia, az egész hazai földtan nagy tudósának a hajdani kastélykertben néhány éve felavatott domborművén.

PAPP Péter

Megemlékezés a Magyarhoni Földtani Társulat első közgyűléséről

A Magyarhoni Földtani társulat 1998-ban ünnepelte fennállásának 150 éves évfordulóját. E nevezetes évforduló kapcsán, márciustól decemberig, több mint 15 megemlékezés történt, amelyről a Földtani Közlöny 1998 évi 128/1. és az 1999 évi 128/4. számában olvashatunk méltató sorokat. Mindezekből kiviláglik, hogy Társulatunk 1848. január 3-án Videdefalván Európában harmadikként jött létre. Érdemes hangsúlyozni azt is – írta VENDL A. (1958) – hogy „valamennyi tudomány között a földtan volt az első, amelynek fejlesztésére és támogatására hazánkban külön, önálló társulat alakítását határozták el”. A videdefalvai bizottság KUBINYI Ágostont a Magyar Nemzeti Múzeum igazgatóját (az MTA tagját) választotta elnöknek, aki addigra elkészítette a „leendő magyar földismeibányászati egyesületnek programját”, majd töretlenül küzdött a társulat működésének hivatalos engedélyezéséért.

KUBINYI Ágoston vonatkozó törekvéseit magáévá tette HÁIDINGER Vilmos „a bécsi földtani szakemberek vezére” is, így kettőjük nyomására „a bécsi kormány kijelentette, hogy hajlandó a magyar földtani társulat felállítását támogatni” (VENDL 1958). Ezzel egyidőben (1850 májusában), HÖRNES Móric a „Birodalmi Földtani Intézet biztosa Pestre érkezett, hogy a magyar szakemberekkel együtt az elvben már megalakult Társulat programját véglegesen megállapítsa”. Végre 1850. július 6-án – részben a Szabadságharc eseményei miatt több mint két évvel megalakulása után – megrendezésre került az MFT első közgyűlése, mindössze 14 fő részvételével. Ezzel, illetve KUBINYI Ágoston és testvére KUBINYI Ferenc (aki ugyancsak az MTA tagja volt) a társulat ügyét állandóan ébren tartó küzdelmes munkája révén megvalósulhatott ZIPSER KERESZTÉLY András besztercebányai természetrajz tanár 1847 évi álma.

Az első közgyűlésen is KUBINYI Ágostont választották elnöknek. A titkár (titoknok) KOVÁTS Gyula a Nemzeti Múzeum ásványtárának őre lett. Az alapszabály átvizsgálása miatt annak elfogadása két hónappal később a második közgyűlésen került sor, amikor megválasztották a tisztikar többi tagját és a választmányi tagokat is. Ekkor KUBINYI Ferencet alelnöknek, SZABÓ Józsefet pedig másodtitkárnak választották. A regisztrált taglétszám 1851. március 31-én csupán 30 fő volt. Egy évvel az első közgyűlés után, 1851. július 15-én, megtartották az első szakulést is.

Mint ismeretes, az MFT megalakulása óta folyamatosan működik. Megnövekedett tagsága mindvégig odaadón és eredményesen művelte és fejlesztette a földtani tudományágakat. Bízvást állíthatjuk, így lesz a jövőben is.

Irodalom

VENDL A. 1958: A százéves Magyarhoni Földtani Társulat története. – Műszaki Tudománytörténeti Kiadvány 9, 267 p.

RADÓCZ Gyula

130 éves a Földtani Közlöny

A Magyarhoni Földtani Társulat (MFT) 1848-ban történt megalakítását közel negyed század késéssel (1871-ben) követte a Földtani Közlöny első számának megjelenése. Közben 1856-tól öt alkalommal jelent meg az évkönyv jellegű Magyarhoni Földtani Társulat Munkálatai. A „Munkálatok” előtt – anyagi nehézségek miatt – a Társulat csupán titkári jelentést adott ki. A „Munkálatok” helyett a Földtani Közlöny kiadását a társulat 1870. november 9-i közgyűlése határozta el. A Közlöny szerkesztését a választmány a Társulat első titkárára ruházta. Alig fél évvel később az 1871. áprilisi rendes évi közgyűlésen WINKLER Benő elsőtitkár már be is jelentette a Földtani Közlöny első évfolyama összevont I–III. sz. füzetének elkészültét. A IX. füzetet is még 1871-ben nyomták, de az első évfolyam I–X. sz. füzetei egybekötve csak 1872-ben jelent meg.

Az első füzet előszavában az elsőtitkár többek között az alábbiakkal magyarázta az évkönyv jellegű „Munkálatok” helyett a Földtani Közlöny bevezetését:

„Újabb időben... egy önálló m. kir. Földtani Intézet szervezése vétetett folyamatba. Ezen intézkedés által lehetővé tétetett, hogy a ... vonatkozó ismeretek és vizsgálatok az intézet által kiadandó évkönyvben megjelenhessenek. A Földtani Társulat... önálló földtani évkönyv további kiadását nem tartja szükségesnek... A Földtani Társulat azon hiedelemben van, hogy kitűzött célját teljesen eléri, ha önálló kisebb havi füzetekben, rövid kivonatokban és cikkekben közölni fogja... a tudomány terén történt haladást és felfedezéseket... A Társulat igyekezni fog tagjait az eddig kiadott évkönyv helyett a megindított Földtani Közlönyvel kárpótolni, azonfelül, hogy a m. kir. Földtani Intézet által kiadandó évkönyv is a Társulat tagjai között évi illetményként ki fog oszlatni.”

Az első évfolyam (I–X. sz.) 262 oldalon 2 könyvnyomatós táblával és egy szöveg közötti fametszettel jelent meg. A szerkesztést az összevont első füzet után – WINKLER B. hosszabb külföldi tanulmányútja miatt – BERNÁTH József és KOCH Antal titkárok végezték. A Földtani Közlöny első évfolyamában 11 szerzőtől összesen 18 értekezés jelent meg, ezen belül világhíressé vált előadók közül SZABÓ Józsefnek 4, KOCH Antalnak 3, HANTKEN Miksának 2, BÖCKH Jánosnak 1 cikke került közreadásra.

A Társulat és a Földtani Intézet együttműködésének sikerességére utal, hogy a Földtani Közlöny 1883-tól 1949-ig (65 éven át) az Intézet hivatalos lapja is volt.

A Közlöny szerkesztési elve, felépítése, megjelenési formája az eltelt 130 év alatt részben útkeresésének közepette, többször változott; esetenként anyagi okok miatt kéziratu helyzetben is, de tudományos színvonalát mindig megőrizte.

RADÓCZ Gyula

RENDEZVÉNYEK

Földtudományok az ezredfordulón

Az MTA 2000. évi közgyűléséhez csatlakozó osztályülés

A Magyar Tudományos Akadémia X. Földtudományok Osztálya 2000. május 10-én nyilvános osztályülést rendezett az MTA Székházának Felolvasótermében. A nagy érdeklődéssel kísért egész napos rendezvényen a földtudományok körébe tartozó szinte minden tudományterület felvázolta fejlődésének fontosabb állomásait, jelenlegi helyzetét és perspektíváit.

Az rendezvényt PANTÓ György osztályelnök nyitotta meg, vázolván az ülés célját. Ezután a következő előadások hangzottak el.

FALLER Gusztáv: Bányászatunk jövőbe mutató szerkezetváltozásai

JOÓ István: A magyar geodézia múltja, jelene és jövője

HAAS János, BÉRCZI István, CSÁSZÁR Géza: A geológia társadalmi jelentősége

ALFÖLDI László: A hidrológia helyzete és jövője
MÉSZÁROS Ernő, GÖTZ Gusztáv: A meteorológia tudomány fejlődése

MESKÓ Attila: A geofizika tudományának hazai kialakulása és fejlődése

TÓTH József: A magyar társadalom térbeliségeinek és térszerkezetének változási tendenciái

NAGY Béla, PAPP Gábor, WEISZBURG Tamás: A magyar müneralógia múltja és jövője

GALÁCZ András: Az őslénytani anyag gazdagodása: általános tendenciák, hazai hozzájárulások

PÉCSI Márton, SCHWEITZER Ferenc: Földrajzi környezet és a természetföldrajz

A geológia társadalmi jelentőségével és aktuális feladataival kapcsolatban elhangzott gondolatok a következőkben összegezhetők. E tudomány kialakulása és fejlődése szorosan kötődött a társadalom által felvetett gyakorlati feladatok megoldásához. Így volt ez kétszáz évvel ezelőtt, e tudomány kialakulásának kezdetén, és így van ma is, amikor a társadalom által támasztott új kihívások állnak a geológia, illetve a földtudományokkal foglalkozó kutatók előtt: a fenntartható fejlődés idejének megvalósításában a földtudományra háruló kérdések megoldása. A társadalmat tisztító problémák felerősödésére és jellegük változására a geológiának is válaszolnia kellett és a válaszkeresés az elmúlt évtizedben világszerte megindult. A hazai kutatók legfontosabb feladata ma a Kárpát-medence geológiai erőforrásainak és veszélyforrásainak átfogó felmérése lehet. Tekintettel arra, hogy a Kárpát-medence sajátos jellegekkel rendelkező geológiai egység (georégió), ezért a felépítéséből, természeti adottságaiból fakadó problémáit sem lehet csupán más területek tanulmányozásának során szerzett tapasztalatok egyszerű átvétele révén megoldani. A feladatok megoldása csak a környező országok szakembereivel szoros munkakapcsolat alapján, továbbá a földtudományok művelői közötti és számos más tudományterülettel való együttműködéssel remélhető. Ennek érdekében átfogó keretprogram kidolgozása folyik a Kárpát-medence geológiai erőforrásainak és veszélyforrásainak tudományos megismerése érdekében.

HAAS János

Nemzetközi Geológiai Kongresszus Rioban

Brazíliaiban, Rio de Janeiroban 2000. augusztus 6–17. között megrendezett 31. Nemzetközi Geológiai Kongresszus (IGC) sikeres rendezvény volt. A dél-amerikai kontinensen első ízben megrendezett földtani világtalálkozó látogatottsága, a regisztrált résztvevők száma a főtítkári

zárszó szerint, meghaladta a 4100 főt, akik több mint 103 országból érkeztek, köztük 1500 fő braziliai szakember volt.

A kongresszus tudományos programja alapvetően három típusú rendezvény együttese volt. Első helyen az előre meghatározott témákban, felkért előadókkal megrendezett „Colloquia”, „Special Lectures” és „Special Symposia” rendezvények említendők, ahol átfogó témakörök, összegző értékelését, gyakorlati hasznosításuk egyes kérdéseit elemezték. Különös hangsúlyt kaptak a nyersanyag- és energiaellátással, azok környezeti hatásaival, valamint a tudományág jövőjével kapcsolatos előadások, amelyek összhangban voltak az IGC fő szakmai tematikájával: „Geology and Sustainable Development: Challenges for the Third Millennium”.

A tudományos rendezvények második csoportjába a kongresszusi résztvevők előadásai és poszter bemutatói tartoztak, melyeknek a „General Symposia” nyújtott keretet. 28 szekcióban több száz előadás hangzott el, illetve történt poszter bemutató. Utóbbiakban rendszerint foghíjasak voltak a bejelentkezett előadók távolmaradása miatt.

Ennek a rendezvénycsoportnak a keretében mutatkoztak be a magyar résztvevők, összességében 10 magyar szakember vett részt rövidebb-hosszabb ideig a kongresszuson. A szekciók tematikáját a földtan általános diszciplínái szerint választották meg a szervezők. A nagyszámú párhuzamos rendezvény miatt a színvonal általános áttekintésére, értékelésére remény sem volt. A témák között különös hangsúlyt kapott a planetáris geológia, beleértve a Naprendszer egyes elemeinek földtanát, és a Földet ért kozmikus hatások (szferulák, impakt jelenségek) tanulmányozását. A szakmai rendezvények körébe tartoztak a kongresszusi elő-, közti-, és utókirándulások. Brazília egyes részeire, esetenként a környező országokra is kiterjedő meghirdetett utak egy részét a szervezők – kellő érdeklődés hiánya miatt – törölték, de így is bőséges volt a választék.

A szakmai rendezvényekhez kapcsolódóan egy hétig volt nyitva a főleg hazai kiállítókat felvonultató Geoxpo. A kiállítás, nyilván a nagy távolság és a borsos árak miatt, méreteiben, kínálatában elmaradt a kongresszus egyéb rendezvényeinél színvonalától.

A kongresszuson négy évig tartó egyeztetések és kampány után eldőlt, hogy a két pályázó, Bécs és Firenze közül 2004-ben Firenze

rendezi a következő IGC-t, melynek központi motívumát a rendkívül vonzó és napjainkban nagyon időszerű „Renaissance in Geology” jelmondat testesíti meg.

BREZSNYANSZKY Károly

II. Székelyföldi Geológus Találkozó

Sepsiszentgyörgy, 2000. november 11.

A találkozót rendező sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum a megye és az egész székelység egyik kulturális központja, amely éppen a napokban ünnepelte fennállásának 125. évfordulóját. BOÉR Hunor geológus végzettségű könyvtáros ismertetése szerint a múzeum – többek között – a földtani kutatások szervezésében is jelentős szerepet játszott. 1928 és 1940 között BANYAI János vezetésével évente indultak kutatóexpedíciók egy-egy székelyföldi táj természeti viszonyainak felderítésére. A múzeum közleményei évente egy vaskos kötetben, nagyrészt magyar nyelven jelennek meg Acta címen, amelyet közösen adnak ki a csikszereadi Csiki Székely Múzeummal. Ez a folyóirat rendszeresen közöl természettudományos és ezen belül földtudományi munkákat is.

Az első ilyen találkozót 1999-ben tartották. A jelenlegi, II. találkozót PAPUCS András utolsó éves kolozsvári geológus hallgató szintje egy személyben szervezte meg a múzeum munkatársainak segítségével.

A székelyföldi földtani kutatás jelenlegi helyzetét a helybeli kollégák szerint a Csapkerózsika álom jellemzi, amiből a felébredést ezekkel a találkozókkal is elő akarják mozdítani. Az IPEG állami kutató vállalat megyei részlegének összeomlása következtében a földtani kutatás gyakorlatilag megszűnt, a még meglévő, igen értékes dokumentáció nagy része is vesztélyben forog. A geológusok nagy része munkanélküli, vagy kénytelen egészen más területen elhelyezkedni. A találkozó arra is szolgált, hogy új munkalehetőségeket kutasson fel.

A találkozón mintegy 40 fő vett részt. A helyi szakembereken kívül Magyarországról hárman voltunk jelen. Nagybányáról eljött GÖZT Endre volt ásványtani laborvezető, akít külön is köszöntöttek, mint a volt Bolyai Tudományegyetem még egyedül életben levő geológus tanárát. Kolozsvárról ott volt WANEC Ferenc, a jelenlegi Babes-Bolyai Egyetem előadótanára, aki a délelőtti ülés elnöke is volt. Jelen voltak többen a kolozsvári magyar geológus hallgatók egyesülete, a GEKKO tagjai közül is. A találkozó

megnyitójára eljött a város polgármestere is. Délelőtt szakmai előadásokra, délután kötetlen megbeszélésre került sor.

Délelőtt a bevezető előadást VICZIÁN István (MÁFI) tartotta „Agyagásványok környezetvédelmi szerepe” címmel. Különösen a talajtani alkalmazásokkal és a nagybányai nehézfém-szennyezéssel kapcsolatban mutatkozott érdeklődés. UNGER Zoltán (MÁFI) egy gravitációs térképszerkesztés kapcsán a geostatisztika módszereit és lehetőségeit ismertette. E két előadáson kívül mindegyik előadás közvetlenül kapcsolatban állt a Székelyföld földtanával.

PAPUCS András egy helyi arzén-tartalmú ásványtársulást ismertetett.

GÖTZ Endre két előadást tartott hargitai kutatásaiából: egyrészt egy érdekes vízrajzi jelenséget, a „függönypatakat”, a másik előadásban opál és konkréciók sziderit előfordulásokat ismertetett. Ez utóbbiakat régebben kis helyi vasolvasztók számára fejtették is.

JAKAB Sámuel marosvásárhelyi talajtan professzor a Székelyföld tájbeosztását készítette el a termőtalaj-társulások alapján. Érdekes képeket vetített a jellegzetes talajszelvényekről és azok esetenként bekövetkező környezeti károsodásáról. JAKAB Sámuel egyébként a budapesti Kertészeti Egyetem nyáradszeredai Levelező Tagozatának a vezetője. Az általuk adott főiskolai diplomát Bukarestben honosítják, és a végzett hallgatók keresett szakemberek.

PÁL MOLNÁR Elemér (Szegedi Egyetem) a ditrói szienitmasszívum bázisos közetéről nemrég megjelent könyvét mutatta be (Hornblendites and diorites of the Ditró Syenite Massif. – Szeged, 2000.). Ebben a helyi kutató-vállalatnál szerzett tapasztalatait fejlesztette tovább korszerű laboratóriumi vizsgálatokkal (mikroszonda, izotópos kor stb.) és új magma-fejlődési modellt alakított ki.

DÉNES István azokat a lehetőségeket mutatta be, amiket a vidék földtani értékeinek az idegenforgalomba való bevonása rejt magában.

KOVÁCS József-Szilámér egyetemi hallgató a vargyasi szoros mezozoos olisztoit-tömbjében végzett nagyon színvonalas mikrofaciás és rétegtani vizsgálatokat.

WANEK Ferenc az Erdélyi-medence rétegtani problémáit ismertette. Kiemelte, hogy az eddigi pannon fogalma folytonosan revízióra szorul, és jelenleg már célszerűbbnek látná a név teljes elhagyását, mert annyira megváltozott eredeti tartalma.

KRÉZSEK Csaba PhD hallgató a pannon képződményeken belül korszerű szedimentológiai elemzést végzett.

A múzeum néprajzos kutatója, KAKAS Zoltán olyan népi hiedelmekkel, mondákkal foglalkozott, amelyek kövekkel kapcsolatosak. Ezen a téren hatalmas gyűjtőmunkát folytatott egész Erdély területén, de különösen a Székelyföldön. Különösen érdekesek a mongóliai obo-khoz hasonló kősrhalmok a Székelyföldön.

A délutáni beszélgetést ZÓLYA László, geológusból lett vállalkozó vezette. Hatékony vitavezetése is hozzájárult, hogy két gyakorlati programban sikerült megegyezni:

1. Egy szerzői közösség elkészíti a Székelyföld földtanát bemutató összefoglaló munkát.

2. Felméri a geo-turizmus lehetőségeit a Székelyföldön. A következő földtani képződményeket tekintették az idegenforgalom szempontjából is érdekesnek: a ditrói szienitmasszívum, a borvizek, a Hargita és Csomád (Szent Anna-tó környéke) vulkánjai, az alsórákosi Olt-áttörés (bazalt és barlangok a mezozoos mészkőben). Érdekes lehet még a Sóvidék (Szováta, Parajd) is.

A találkozóról kiadott abstract-füzet megtekinthető a MÁFI Könyvtárában: II. Székelyföldi Geológus-Találkozó. 2000. Szerk.: PAPUCS A. Acta – 2000, Supplementum. – Székely Nemzeti Múzeum, Természettudományi Részleg, Sepsiszentgyörgy.

VICZIÁN István

Százéves a Magyar Állami Földtani Intézet épülete

1900. május 7. Száz évvel ezelőtt, ezen a napon, DARÁNYI Ignác „földművelésügyi” miniszter és BOCKH János a Magyar királyi Földtani Intézet igazgatója megnyithatta az Intézet székházának kapuját. Alapításának 31. évében székházat kapott a Földtani Intézet, melyet a megnyitás után, 1900. május 29-én I. FERENC József király is megtekintett.

Ezt a nevezetes napot az Intézet 1869-es alapítása óta végzett munkája alapozta meg. Emellett ehhez szükség volt politikai akaratra; DARÁNYI Ignácra-ra, aki mint miniszter elérte, hogy az Országgyűlés 1896-ban megszavazta az Intézet székháza felépítéséhez szükséges támogatást; Budapest székesfőváros nagylelkű telekadományára; szükség volt egy nagylelkű mecénásra, SEMSEY Andorra; olyan építészre, mint LECHNER Ödön; olyan építőmesterre, mint HAUSZMANN Sándor, aki LECHNER terveit valóra

váltotta és mindenekelőtt BÖCKH Jánosra, az Intézet huszonöt éven át volt igazgatójára, aki az egész székházügy motorja volt.

Száz év alatt a tudományos műhely mellett a benne dolgozók által féltő gonddal óvott épület a magyar nemzeti kultúra részévé és egyúttal világhírűvé vált.

E jeles évforduló alkalmából 2000. december 8-án a Magyar Állami Földtani Intézet Dísztermében tartott rendezvényen az Intézet elmúlt száz év alatt végzett munkájáról BREZSNYÁNSZKY Károly igazgató, LECHNER Ödönről MAKOVECZ Imre, míg SEMSEY Andorról POZSONYI József emlékezett meg. A műsorban közreműködött a Szent István Király Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskola ZABORSZKY Kálmán vezetésével. Az ünnepi műsort megelőzően a megemlékezés és a hála és a tisztelet jeléül az Intézet és a Magyarhoni Földtani Társulat képviselői koszorút helyeztek el BÖCKH János és LECHNER Ödön emléktábláján valamint SEMSEY Andor sírján. Az ünnepséget megtisztelték jelenlétükkel a BÖCKH, a LECHNER és a SEMSEY család képviselői is.

Az évfordulóra jelentette meg az Intézet HÁLA József és MAROS Gyula munkatársainak tollából az „Art Geo Palota a Stefánián” c. albumot, mely sok múltbéli és jelenkori fénykép kíséretében mutatja be az épület létrejöttének történetét, az épületet, a mecénást, az építést és az akkori igazgatót.

HALMAI János

Ifjú Szakemberek Ankétja

Az ifjú geológus és geofizikus szakemberek 2000 évi ankétja március 24–25-én Debrecenben került megrendezésre, 29 előadás és 9 poszter szerepelt.

Az elméleti előadás kategóriában: VARGA Andrea (ELTE), KOVÁCS Kis Viktória (ELTE), BENKŐ Krisztina (ELTE), MARTINI Dániel (ME); gyakorlati előadás kategóriában: ELEK Barbara, NEDUCZA Borisláv, TILDY Péter (ELGI), JURANITS Judit (ELTE), FAUR Krisztina Beáta (ME); poszter kategóriában: NÉMETH Norbert (ME), SÜTŐ László, HOMOKI Erika, BAROSS Zoltán, JUHÁSZ Csilla (DE), SZABÓ Zsófia, HARANGI Szabolcs (ELTE) kerültek a zsűri által díjazottak közé.

Közönségdíjat kapott MARTINI Dániel (ME). Különdíjat kaptak: a Mol Rt. részéről VARGA Andrea (ELTE), a GES Kft. részéről ELEK Barbara, NEDUCZA Borisláv, TILDY Péter (ELGI), az MGSZ részéről FEKETE Noémi (ELTE), a MÁFI részéről KISS Ada, GELLÉRT Balázs (ELTE). Az ELGI

részéről Szilárd József-díjat kapott GALSZA Attila (ELTE)

Földtani örökségünk 2000

Az 1999/2000-es tanévre eső „Földtani Örökségünk 2000” középiskolai pályázat keretében a zsűri 102 dolgozatot értékelt. A díjakat osztó intézmények között a Magyar Geológiai Szolgálat mellett ott volt a Magyar Állami Földtani Intézet (MÁFI) és Társulatunk is. A díjak a Környezetvédelmi Minisztérium Tokaji-hegységi kutatóházában (Rostaló) kerültek kiosztásra.

A Földtani Örökségünk Természetvédelmi Egyesület (FÖTE) „A Föld, amelyen élünk” címmel diákok és óvodások részére rajzpályázatot hirdetett. A díjkiosztásra 2000. április 29-én, a Föld napja alkalmából, a MÁFI dísztermében került sor. Ugyanott rendezte meg a FÖTE a „Földünk az optikán keresztül” tárgyú fotópályázatának kiállítását, melynek ünnepélyes eredményhirdetése a kiállítás megnyitóján, 2000. november 11-én volt.

SEMÉLYI HÍREK

Elhunyt tagtársaink

2000-ben	FALLER Gusztáv CSÓKÁS János HAJÓS Márta LAUER János LUKÁCS Zoltánné MÉSZÁROS Miklós TÓTH P. József VARGA Gáborné VITÁLISNÉ ZILAHY Lídia
2001-ben	FERENCZ Károly
Emlékük szívünkben és munkáinkban tovább él.	
* * *	

2000-ben végzett geológus, és geológusmérnök hallgatók

ELTE

Nyersanyagkutatási szakirány területéről:

BABINSZKY Edit, BENKŐ Krisztina, HALÁSZ Dóra, LEMBERKOVICS Viktor, PÁZMÁNYI Edit, SALLAY Enikő, SZAKÁL János Antal, SZENTPÉTERI Krisztián

Víz- és Környezetföldtani szakirány területéről:
BODÓ Péter, BÓDY Adrienn, FALUS György, Kis Viktória, KITLEY Gábor, KÓTA Emőd (2001. II.),

POYANMEHR Zahra, SERFÓZÓ Antal (2001. II.),
SZABÓ Zsófia, ZSEMLE Ferenc

A Miskolci Egyetem

Műszaki földtudományi szak területéről:

NÉMETH Norbert geológusmérnök

Hidrogeológiai-mérnökgeológiai szakon:

ANGYAL Ágnes, BÉRES Krisztina, IVÁN
Krisztián, JUHÁSZ Emőke, LEHOTAI Adrienn,
MARSÓ Károly, NAUNER Katalin, VARGA Tünde

Kitüntettjeink

A Miskolci Egyetem Rektora 2000. június 30-án HAJDUNÉ dr. MOLNÁR Katalin egyetemi docens tagtársunk részére „Signum Aureum Universitatis” kitüntetéssel adományozta.

A Magyarhoni Földtani Társulat 2000. március 22-i Tisztújító rendes Közgyűlésén az alábbi tagtársaink részesültek elismerésben:

Szabó József-emlékérem: PÉCSI Márton
Hantken Miksa-emlékérem: VÖRÖS Attila
Koch Antal-emlékérem: HAAS János
Vendl Mária-emlékérem: DÓDONY István
Pro Geologica Applicata Emlékérem: DOBOS
Irma, HERNYÁK Gábor, KERTÉSZ Pál, PAP
Sándor, SZABÓ Imre, WÉBER Béla
Semsey Andor Ifjúsági Emlékérem: NAGY
Zsolt Róbert, OZSVÁRT Péter, TARNAI Tamás
Kriván Pál Alapítványi Emlékérem: NÉDI
Zsuzsanna, PAZONYI Piroska

A Közgyűlés belföldi tiszteleti taggá választotta:
BÁLDI Tamást, BÉRCZI Istvánt, JUHÁSZ Árpádot,
NÉMEDI VARGA Zoltánt.

A Közgyűlés külföldi tiszteleti taggá választotta:
Friedrich F. STEINIGERT (Ausztria).

A Magyar Hidrológiai Társaság Közgyűlésén 2000. május 30-án JUHÁSZ József tagtársunk Bogdánfy Ödön-emlékérmel, MÁDLNÉ SZÓNYI Judit pedig Vitális Sándor Szakirodalmi Nívódíjat kapott.

A Bányásznap alkalmából 2000. augusztus 31-én PATAKI Attila Kiváló Bányász kitüntetésben részesült.

*Szádeczky-Kardoss Elemér Ösztöndíj és
Alapítvány Kuratóriuma által 2000-ben díjazott
földtani tárgyú munkák*

I. díj:

MÉSZÁROS Lukács: New results for the Late
Miocene Soricidae Stratigraphy in the

Pannonian Basin Megjelent: Newsletter on
Stratigraphy, Stuttgart

PÁLFY József: Kihaltak és túlélők Megjelent:
Vincze Kiadó

PÓSFAY Mihály:

1. Reaction sequence of Iron Sulfide Minerals in Bacteria and their Use as Biomarkers
2. Magnetic Microstructure of Magnetotactic Bacteria Electron Holography
3. Iron sulfides from magnetotactic bacteria: Structure composition, and phase transitions
4. Magnetite from magnetotactic bacteria: Size distributions and twinning Megjelent: Science, American Mineralogist

II. díj:

DEMÉNY Attila: Crustal contamination and fluid/interaction in the carbonatites of Fuerteventura (Canary Islands, Spain): a C, O, H isotope study Megjelent: Lithos, Journal of Mineralogy

KARÁTSÓN Dávid: Vulkanológia I. Megjelent: ELTE Eötvös Kiadó

RAUCSIK Béla: Clay mineralogy of the Komló Calcareous Marl Formation, Bajocian, Mecsek Mountains, Hungary Megjelent: Acta Geologica Hungarica

Megosztott II. díj:

BADA Gábor, FODOR László, GYÖRFI István: Tertiary tectonic evolution of the Pannonian Basin: system and neighbouring orogens a new synthesis of palaeostress data Megjelent: Geological Society London

III. díj:

FARSANG Andrea: Heavy metal load of soils around sulphide ore dumps in the Mátra Mts, Hungary Megjelent: Journal of Geochemical Exploration

OZSVÁRT Péter: Middle Eocene foraminifer, mollusc and ostracod fauna from the Csordakút Basin (Gerecse Mountains, Hungary): palaeoenvironments recorded in a transgressive sequence Megjelent: Annales Universitatis Scientiarum Budapestiensis, sectio Geologica 32. kötet

Megosztott III. díj:

KAZÁR Emese, LANTOS Zoltán: Taphonomy and palaeoecology of the type specimen of *Heterodelphis leiodontus* PAPP, 1905 (Cretacea, Mammalia) from Szentmargita (St. Margarethen, Austria) Megjelent: Fragmenta Paleontologica-ban

Az Osztrák Földtani Társulat 2000. január 20-i elnökségi ülése határozata alapján HÁMOR Géza professzort levelező tagjává nevezte ki.

1999-ben Császár Gézát az ELTE Regionális Földtani Tanszékének vezetőjévé nevezték ki.

A Miskolci Egyetem Rektora FÖLDESSY János tagtársunkat a Földtan-Telettan tanszékre docensnek nevezte ki.

2000-ben az ELTE-n habilitáltak:

VÖRÖS Attila: Oknyomozó paleogeográfia

Császár Géza: A Tiszai Egység kristályos és a Mecseki zóna paleozoos-paleogén képződésményei című előadásával.

Az 1998-ban felvett Bólyai-öszöndíjasok:

BUDAI Tamás, DEMÉNY Attila, FÖRIZS István

KÖNYVISMERTETÉS

Selam MEÇO & Shyqyri ALIAJ: *Geology of Albania*

angol nyelvű munkája 2000-ben jelenti meg 246 oldal terjedelemben, 116 ábrával és 1 táblázzal a *Beitragé zur Regionalen Geology der Erde* sorozat 28. köteteként, a *Gebrüder Borntraeger* kiadásában

Az irodalomjegyzék szerint 495 munkára épülő kötet 8 fejezetre tagolódik. A földrajzi és földtani kutatás rövid áttekintése után önálló (2.) fejezetet szentelnek a szerzők Albánia földtani felépítésének és a szomszédos Dinaridákhoz valamint a Hellenidákhoz való szerkezeti kapcsolatainak felvázolására. A két alapvető szerkezeti egység Albánián belüli szakaszát Albanidák néven foglalják össze. Ezen belül a Dinaridák és a Hellenidák közti határt a Skodra–Pejai haránttörésnél húzzák meg. Az egyes szerkezeti zónák rövid, tömör, esetenként definíció jellegű ismertetését és a két alapvető szerkezeti egységek belüli használatos zónamegnevezésekkel való párhuzamosítását is itt közlik. A Dinaridákhoz az alábbi egységeket sorolják (zárójelben a „jugoszláv” nevekkel): Krujai (Dalmáciai) zóna, Cukali (Budvai) zóna, Albán Alpok (Magas karszt) zónája, Vermoshi (Boszniai) zóna, Gashi (Durmitori) zóna. A további egységeket a Hellenidákkal korrelálják: Szani (Pakszosi) = Preapuljai zóna, Jóni (Jóni) zóna, Krujai (Gavrovo–Tripolitzi) zóna, Krastai (Pindosi) zóna, Mirditai (Szubpelagóniai = Maliaki) zóna és Korabi (Pelagóniai) zóna.

A következő (3.) fejezetben, amely a kötet legfontosabb és egyúttal a legterjedelmesebb része, a „Tektonikai zónák földtani szelvényei” című megjelöléssel a fent említett zónák részletes ismertetésére kerül sor. TURKU által önálló (4.) fejezetben került összefoglalásra a terület magmatizmusa. Ezt követi – a fenti zónák elrendeződését csak részben követő, azokra diszkonformitással települő – két nagyobb (Albániai – Thesszaliai hegyek-közi és a Periadriai előtéri) és néhány kisebb harmadidőszaki hegyközi molasz medence földtani felépítésének leírása (5. fejezet). Egy (6.) fejezetbe fogták össze Albánia neotektonikai jellegére és szeizmicitására vonatkozó ismereteket. Mindössze 14 oldalt, ezen belül 6 ábrát szenteltek a területnek a paleozoikumtól napjainkig terjedő földtani fejlődéstörténetének ismertetésére (7. fejezet). Világos ábrák szemléltetik a Krasta–Pindosi-medencének a késő-triász folyamán történt kialakulását, óceanizációját és a késő-jura idején megindult szubdukcióját, továbbá a kréta és paleogén folyamán lezajlott takaróképződést, valamint ezt követően a neogén medencék kialakulását.

A kötet zárófejezetét az ásványi nyersanyagoknak szentelték. Ebben a jól ismert fémek (króm, réz, vas, vas-nikkel és nikkel-szilikát) ásványok mellett sokféle nemfémek (kősó, kén, foszforit, stb.) ásványi nyersanyag, szerves eredetű energiahordozó (kőolaj, földgáz, kőszén) továbbá jelentős súllyal a különféle vízfajták is szerepelnek.

Végül nem hagyhatom említés nélkül, hogy a kötet széleskörűen elemzi hazánkfiának, NORCSA Ferencnek a sokoldalú albániai tevékenységét is. Kiemelten kerül említésre, hogy ő volt az első, aki tektonikai zónákat különített el Észak-Albániában (Cukali zóna, Albán Alpi takaró) és megerősítette a takarók létezését ugyanott és szerte a Dinaridákban. Megállapítják továbbá, hogy nevéhez fűződik a Dinaridák első klasszikus földtani szintézisének megalkotása is. Jó szívvel ajánlom tehát a kötetet minden olyan kollégának, aki biztosabb alapokra kívánja helyezni földtani–paleogeográfiai ismereteit az Alpok – Kárpátok – Dinaridák rendszerében, de azoknak is, akik valamely speciális képződésménycsoport, üledékképződési környezet vagy hasznosítható ásványi nyersanyag tekintetében óhajtának tájékozottabbá válni.

Császár Géza

SIMON László:

Talajszennyeződés, talajtisztítás

A Környezetügyi Műszaki Gazdasági Tájékoztató 5. kötete

Szakmai szerkesztő: Dr. SIMON László. Szerzők: Dr. ANTON Attila, Dr. DURA Gyula, Dr. GRUIZ Katalin, Dr. HORVÁTH Amanda, Dr. KADÁR Imre, Kiss Ernő, NAGY Géza, Dr. SIMON László, Dr. SZABÓ Péter.

Közreadja a Környezetgazdálkodási Intézet Környezet- és Természetvédelmi Szakkönyvtár és Információs Központ (1999).

A könyv 226 oldalból áll, 22 táblázatot, 31 fekete-fehér ábrát tartalmaz.

Hazánk legjelentősebb természeti erőforrása a talaj, amely a mezőgazdaság legfontosabb termelőeszköze, értéke a nemzeti vagyon 20%-a. Az elmúlt évtizedekben termelőtalajainkat számos forrásból, elsősorban emberi tevékenységből származó negatív környezeti hatás és szennyeződés érte. A talajszennyeződés igen nehezen és költségesen számolható fel, a talajban sok esetben visszafordíthatatlan folyamatok játszódnak le, ezért a talaj elveszítési termékenységét. A termőföld termékenységének a jövő generáció számára történő megőrzése mindannyiunk feladata, melyen belül felelősségteljes szerep hárul a hazai szakemberekre.

A könyv első fejezeteiben a talajszennyeződés fogalmának meghatározása után áttekinti a legfontosabb szennyezőanyagok (nehézfémek, radioaktív izotópok, egyéb szervetlen anyagok, kőolaj és kőolajszármazékok, növényvédők, szerves mikroszennyezők stb.) környezetbe kerülésének forrásait, a talajra és az élővilágra gyakorolt hatását. Ezután a talajszennyezettség felmérésének folyamatát követik nyomon, ezen belül foglalkozik az adatgyűjtéssel, a környezetvédelmi célú talajmintavételrel, a környezetvédelmi analitikai eljárásokkal és a talaj-határértékekkel. A következő fejezet a szennyezett talajú területek lehatárolásának módszereit foglalja össze. A vegyi anyagok környezeti kockázata mellett az emberi egészségkockázat becslésével is foglalkozik a könyv. A talajremediáció fogalmának tisztázása után áttekinti a remediációs technológiákat, majd részletesen ismerteti néhány már bevált illetve ígéretes eljárást. A talajremediáció alkalmazásának hazai tapasztalatait néhány esettanulmány kapcsán mutatja be. Végül pedig a hazánkban is örvendtes módon elindult Kármentesítési Program céljait és feladatait ismerteti. A könyvben előfordul

kevesbé ismert idegen szavak illetve speciális szakkifejezések (melyeket a szövegben *-gal jelöltek) magyarázata szakszótárban található, a témával kapcsolatos fontosabb törvények, szabványok és műszaki irányelvek jegyzékét mellékletben tünteti fel. A könyv használatát tárgymutató segíti.

Ez a könyv tehát azzal a céllal született, hogy minél szélesebb körben segítsen megérteni a talajszennyeződések okait és veszélyeit, és hogy felhívja a figyelmet az elszennyezett területek megtisztításának (remediációjának) fontosságára.

Ára: 4000 Ft, megrendelhető Jaskóné Havadi Ágnesztől (1132, Bp, KGL, Kresz Géza u. 44.)

NAGY Gézáné SZABÓ Ilona

Grétsy László: „A mi nyelvünk”

Kiadta: Tinta Könyvkiadó, az Országos Erdészeti Egyesület támogatásával, 2000, 496 oldal

„Nem elég magyar anyanyelvünk születniünk, tanulnunk kell magyarul a síríg”.

Nagy László

Végtelenül nagy öröm, hogy egy szakmánkhöz nagyon közel álló egyesület, az Országos Erdészeti Egyesület támogatásával adta ki 2000-ben a Tinta Könyvkiadó „A mi nyelvünk” c. 496 oldalas szemelvénygyűjteményét 260 magyar írónak, költőnek közel ötszáz anyanyelvünket dicsérő, méltató munkáiból. A válogatás GRÉTSY László nyelvész professzor munkája. „Amióta LŐRINCZE Lajos oda költözött, ahol már nincsenek nyelvhasználati gondok, GRÉTSY László a legnépszerűbb pallérozó.” (BAJOR NAGY Ernő)

Az Országos Erdészeti Egyesület Elnöksége a gyönyörű kivitelben, kiváló minőségű papíron megjelent könyv előszavában többek között az alábbiakat írja:

„Megértük államiságunk ezredik évét, a millenniumot. Ezt ünnepeljük, erre emlékezünk. Nem következett be a herderi jóslat, nem tett tönkre bennünket ezer év alatt sem a belső, sem a külső ellenség.

A magyar erdészek közül többen gondoltunk arra, hogy jó lenne, ha e szép évfordulót nemcsak az erdész szakmánkból már eleve adódó módon például emlékparkok, emlékfák telepítésével ünnepelnénk meg. Egy népet, egy nemzetet több tényező tart meg, avagy dönt romlásba. Arra gondolunk, hogy ha létezik egyáltalán a nemzetet meghatározó, összetartó erő, az az anyanyelv. Az alkalom és ebbéli megfontolásunk ötvözeteképpen indítottuk

útjára az „Erdészek a magyar nyelvért” kezdeményezésünket. Ennek lényege az, hogy államiságunk millenniuma alkalmából magyar erdészek támogatásával jelenjen meg egy könyv anyanyelvünk tiszteletére.

A könyv – melynek kiadását döntően több mint 70 erdész és társaság támogatta ő nemcsak irodalmi élményt, műveltséget gyarapító olvasmány, hanem a meggyengült anyanyelvi tudat felismertetésével cselekvésre is ösztönöz. A könyv – mely egyben hasznos kézikönyve lehet lapunk olvasóinak is – táplálja az olvasó öntudatát, erősíti a nyelvhez s azzal a hazához való kötődését. Élünk jó vele. Ezért is ajánlom meleg szívvel ezen nagyon szép és tartalmas könyv elolvasását, mely most kedvezményesen megvásárolható a Tinta Könyvkiadónál (1116 Budapest, Szatmárhegy u. 13., tel: 208-5811, fax: 208-39-89) 3530 Ft-os áron. A kiadó a postázásért nem számít fel díjat. (A könyv ára egyébként 3950,- Ft.)

HORN János

PÁL MOLNÁR Elemér: Hornblendites and diorites of the Ditró Sienite Massif

Kiadta: Juhász Nyomda, Szeged, 172 oldal terjedelemben

A Szegedi Egyetem Ásványtani, Geokémiai és Közöttani Tanszékének kiadásában, a Szerző szerkesztésében, a szegedi Juhász Nyomda gondozásában a közelmúltban látott napvilágot e 172 oldal terjedelmű, tetszetős küllemű könyvecske, amely gyöngyszem a maga nemében az utóbbi évek sajnálatosan kevés hazai földtani kiadványa közt.

A Szerző pályája a világhírű szienitmasszívum terepi kutatásával, annak északnyugati részét képező hornblendit–diorit közettársaság földtani térképezésével és e munkához kapcsolódó közöttani feldolgozással indult. Azzal, hogy néhány évvel később az ismert történelmi események következtében Magyarországra települt, nem szakadt meg kapcsolata a témával, hanem a helyszínre vissza-vissza térve, a korszerűbb magyarországi és nyugat-európai anyagvizsgálati lehetőségeket kihasználva, többféle előzetes megméréstelen (szakkikkek, PhD értekezés) átesve, e színvonalas petrológiai munkában teszi közzé eddigi kutatási eredményeit.

A szép, színes és kifejező makro- és mikrofelvételekkel, ábrákkal bőven illusztrált kötet jól felépített, könnyen áttekinthető, didaktikus felépítésű.

Az első két fejezet röviden ismerteti az egész Ditrói szienitmasszívum földrajzi, földtani hely-

zetét a jelenleg leginkább használt szerkezeti, fejlődéstörténeti és litosztratifráiai beosztások alapján, Keleti Kárpátok-beli összefüggéseivel együtt. A néhány oldalas regionális ismertető a témában nem kellően jártas kívülálló számára. A 3. fejezet KOVÁCS G., PÁL MOLNÁR E., M. TÓTH T. szerzőhármás munkájaként bemutatja a Masszívum északi részén jelentős kiterjedésben megtalálható gránitoid kőzetek petrológiai jellemzőit többféle vizsgálati módszer, többek közt cirkon morfológiai vizsgálatok alapján.

A 4. fejezet a ditrói (orotvai és jolotkai) hornblenditek és dioritok szövetszerkezeti és modális összetételbeli sajátosságait mutatja be. A két közettípus azonos folyamat eredménye és a Szerző az együtttest itt és a további fejezetekben Tarnica Komplexum néven, egységes szemléletben tárgyalja.

Az 5. fejezet a Tarnica Komplexum fő- és nyom-elem (köztük a ritkaföldek) eloszlásával, a 6. fejezet pedig ásványkémiájával és termo-borometriájával foglalkozik. A komplexumot felépítő közettípusok jellemző ásványjaiból (elektronmikroszonás mérés által szolgáltatott) megbízható minőségű és mennyiségű adat alapján ásvány-paragenetikai és fizikai körülménybeli megállapításokat tesz.

A 7. fejezet talán a legizgalmasabb az olvasó számára, ugyanis kritikai elemzés alá veszi a Masszívum kőzetein eddig elvégzett különböző izotóp kormeghatározások eredményeit és kiegészítve azokat az északi területrésze kőzeteire kapott saját K/Ar kor-eredményeivel, a magmás események csúcának korát hornblende mérések alapján 237–196 Ma közti időközbe helyezi, amelyet a hornblendit és az azt követő gránit képződés korának tekint, és amelyet 182–102 Ma éves, biotit és káli földpát korokkal jellemzett második esemény követ. A Szerző végül a K/Ar korokra épített tanulmány genetikai modellbe rendezi a Ditrói szienit masszívum datált eseménysorát.

A 8. és egyben az utolsó fejezetben teszi fel a koronát PÁL MOLNÁR Elemér a Tarnica Komplexumban végzett kutatómunkájára, amelyben annak petrogenézisét sokoldalú bizonyítékrendszerével foglalja össze.

A néhány betűhívtól eltekintve (melyek nem értelemzavarók) úgyszólván kifogástalan publikáció ez a könyvecske, amely biztosan felkelti a magyar és külföldi geológus társadalom érdeklődését. Ezek után jogos kérdés: hogyan, mi módon és hol lehet e munkához hozzájutni?

Megtalálható Magyarország nagyobb szak-könyvtáraiban, tanszéki, kutatóintézeti könyv-

tárakban és az Országos Széchenyi Könyvtárban. Mínthogy korlátozott példányszámban jelent meg, kereskedelemben nem kapható. Ha valaki saját céljára mégis hozzá szeretne jutni, forduljon a Szegedi Tudományegyetem Ásványtani, Geokémiai és Kőzettani Tanszékéhez.

SZEDERKÉNYI Tibor

FÓZY István: NOPCSA báró és a Kárpát-medence dinoszauruszai

Kiadta: Alfadat-Press kiadó, 2000

FÓZY István „NOPCSA báró és a Kárpát-medence dinoszauruszai” című könyve 2000-ben jelent meg az Alfadat-Press kiadó gondozásában. Az utóbbi években sok paleontológiai könyv található a könyvesboltokban, a teljesen egyszerű, gyerekek számára írt dinoszauruszos könyvektől az evolúciónak szentelt, szakembereknek szánt kiadványokig. A meglévő, hasonló témájú paleontológiai könyvek között FÓZY István könyve kellemes meglepetés. Egyszerre találjuk meg benne a dinoszauruszokra vonatkozó ismereteket, a kutatások hátterének vázlatát, a kor politikai skiccét és NOPCSA Ferenc életrajzát.

A választékos nyelven, folyékony stílusban írt mű NOPCSA bárót, a magyar paleontológia híres, de méltánytalanul elfelejtett alakját mutatja be, kalandos életét, és páratlan munkásságának gyümölcseit. Bevezeti az olvasót NOPCSA sokoldalú kutatásainak eredményeibe, melyeket nemcsak a paleontológiában, hanem a geológia,

földrajz és néprajz területén is elért. FÓZY István mindezt jól dokumentálta. Először publikált számos NOPCSA által készített fényképet és rajzot. Mindezt kiegészíti a nagy paleontológus naplójának részleteivel, illetve a személyre vonatkozó korabeli újságcikkkel. A felvázolt történelmi és társadalmi képet számos érdekesség és anekdota tarkítja, ami megadja a könyv sajátos hangulatát.

A könyv második része az Erdélyben és a mai Magyarország területén élt dinoszauruszokról szól, a környezetükről, a velük egyidőben élt más állatokról és növényekről. Bemutatja a fossziliák képződését, a lelőhelyeket, a mai paleontológusok által használt terepi és laboratóriumi módszereket. A dinoszauruszok maradványainak sokféleségét a leletek pontos leírása és a bőséges illusztráció együtt hivatott bemutatni. Korabeli és mai rekonstrukciók párhuzamán szemlélteti a paleontológia fejlődését, a NOPCSA Ferenchez mérhető kutatók munkájának hatását a tények és leletek pontosabb megítélésére.

A kötet végén olyan irodalomjegyzék található, amely segíti az érdeklődőket a témával kapcsolatos kiegészítések megkeresésében. FÓZY István könyve olvasmányos, érdekes, de egyben tudományos mű. Közérthető, de a szakemberek számára is új információkat tartogat.

A könyv, többek között, a MÁFI-ban és a Magyar Természettudományi Múzeum kiállítási épületének boltjában kapható.

BARBACKA Mária